

Koningsdag (Nederland)



Koning Willem-Alexander, koningin Maxima en prinses Beatrix tijdens de viering van Koningsdag 2014 in Graft-De Rijp



Viering van Koninginnedag in 1922 in het Utrechtse Oranjepark



Bezoek van koningin Beatrix aan Woudrichem, 2007



In de periode dat Juliana koningin was werd jaarlijks op Koninginnedag een defilé gehouden bij Paleis Soestdijk, waarbij de koninklijke familie op het bordes stond, zoals hier in 1960.



Vrijmarkt in Den Haag; Koninginnedag 2005

Koningsdag, eerder **Prinsessedag** en **Koninginnedag**,^{[1][2][3]} is een nationale feestdag in het Koninkrijk der Nederlanden ter ere van het staatshoofd. In alle delen van het Koninkrijk geldt dit voor de meeste werknemers als vrije dag en wordt het gevierd met verschillende festiviteiten, waaronder de vrijmarkten en het dragen van oranje kleding. Traditioneel brengt de vorst op deze dag ook een ceremonieel bezoek aan een of meer gemeenten

van het land. 2013 was het laatste jaar waarin de feestdag op 30 april gevierd werd en als Koninginnedag bekend-



In het Vondelpark zijn de vrijmarkt en andere festiviteiten op Koninginnedag vooral bestemd voor kinderen

stond. Sinds 2014 heet de dag Koningsdag en wordt hij gehouden op 27 april, de verjaardag van koning Willem-Alexander.

1 Datum

Koningsdag wordt sinds 2014 gevierd op de verjaardag van staatshoofd Willem-Alexander, 27 april, behalve wanneer dit op een zondag is. In dat geval is het een dag eerder, zoals direct in het eerste jaar het geval was. De volgende keer is in 2025.^{[1][2][3]} De voorloper van Koningsdag, Koninginnedag, werd evenzo gevierd op zaterdag 29 april als 30 april een zondag was.

Gedurende de regeerperiode van Wilhelmina werd Koninginnedag gevierd op 31 augustus, haar verjaardag. Toen Juliana aantrad, werd het feest verplaatst naar haar geboortedag 30 april. Koningin Beatrix koos er bij haar aantreden voor om de feestdag niet te verplaatsen en hem daarmee in tegenstelling tot haar moeder en grootmoeder niet op haar verjaardag, 31 januari, te vieren.^[4] Wanneer 30 april op een zondag viel, werd Koninginnedag één dag verschoven; tot 1980 werd hij dan op maandag 1 mei (de Dag van de Arbeid) gevierd. Vanaf 1980 werd Koninginnedag en Koningsdag in zulke gevallen een dag vervroegd, dus naar de zaterdag. Dit was voor het eerst het geval in 1989.

2 Geschiedenis

In de 19e eeuw was 'Waterloodag', 18 juni, jarenlang de nationale feestdag. Tegen het einde van de eeuw vervaagde de herinnering aan de veldslag en het feest ging min of meer onopgemerkt voorbij.

Nog voor de 'echte Koninginnedag' werd op 31 augustus 1885 de eerste 'Prinssesdag' georganiseerd, de vijfde verjaardag van de toen jonge prinses Wilhelmina. Het initiatief hiertoe werd genomen door de hoofdredacteur

van een lokale krant met als doel de nationale eenheid te benadrukken. Deze eerste editie vond plaats in de stad Utrecht. De initiatiefnemer was J.W.R. Gerlach van het Utrechtsch Provinciaal en Stedelijk Dagblad. De belangrijkste activiteit bij de eerste Prinssesdag vond plaats in het Utrechtse Oranjepark in Wijk C. (Minstens) een jaar eerder waren in de stad Utrecht al activiteiten rond de verjaardag van prinses Wilhelmina, maar die gingen nog niet onder de noemer Prinssesdag. In de jaren erna namen andere plaatsen dit over. Na de dood van koning Willem III in november 1890, werd Prinssesdag in 1891 opgevolgd door de viering van 'Koninginnedag'. Deze dag ontwikkelde zich tot een feestdag voor kinderen. Op haar achttiende verjaardag, 31 augustus 1898, werd Wilhelmina regerend vorstin. De inhuldiging vond op 6 september plaats. Tot en met 1948, toen koningin Wilhelmina troonsafstand deed, werd Koninginnedag op 31 augustus gevierd.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog was 1 mei, de Dag van de Arbeid, de concurrent van Koninginnedag. De socialisten, sociaaldemocraten en communisten vierden 1 mei met grote optochten en feestelijkheden. Die dag had een politiek karakter. In het zeer verzuilde Nederland vierden de aanhangers van de anti-monarchistische SDAP Koninginnedag niet, de burgerlijke partijen vierden op hun beurt de Dag van de Arbeid niet. Wat nationale feestdagen hadden kunnen zijn, werden dagen waarop de verdeeldheid van Nederland werd benadrukt.^[5] Pas na de Tweede Wereldoorlog toen de sociaaldemocraten zich met de monarchie hadden verzoend werd Koninginnedag een feestdag voor alle Nederlanders. De Dag van de Arbeid raakte in brede kringen in vergetelheid.^[6]

Nadat koningin Juliana haar moeder Wilhelmina in 1948 had opgevolgd, werd vanaf 1949 Koninginnedag gevierd op haar verjaardag, 30 april. Terwijl koningin Wilhelmina en haar familie nooit aanwezig waren bij de festiviteiten, kreeg koningin Juliana jaarlijks een bloemenhulde op Paleis Soestdijk. Vanaf de jaren vijftig was dit evenement via de televisie te volgen. Terwijl Koninginnedag in de naoorlogse jaren nog een gewone werkdag was, kregen in de loop der jaren steeds meer mensen een vrije dag, zodat 30 april kon uitgroeien tot een landelijke feestdag. In 1971 overleed kort voor Koninginnedag op 87-jarige leeftijd Prinses Armgard, de moeder van Prins Bernhard. Het defilé werd afgelast. Koningin Juliana woonde op haar 62ste verjaardag met alle andere leden van de Koninklijke familie de uitvaart bij van haar schoonmoeder.

Bij de troonopvolging op 30 april 1980 besloot koningin Beatrix deze dag in stand te houden als dag van aanvaarding van haar ambt als staatshoofd en inhuldiging als koningin der Nederlanden, en om haar moeder te eren. Een praktische overweging was dat op haar eigen verjaardag (31 januari) het weer, in tegenstelling tot eind april, niet geschikt was voor een grootschalig buitenevenement.^{[4][7]} Koningin Beatrix wijzigde ook de vorm van Koninginnedag. Op 28 januari 2013 kondigde zij aan op Koninginnedag troonsafstand te zullen doen. Vanwege Beatrix'

abdicatie en de inhuldiging van Willem-Alexander had **Koninginnedag 2013** een afwijkend karakter. Het was tevens de laatste keer dat Koninginnedag werd gevierd en de laatste keer dat de nationale feestdag op 30 april viel.

Koningsdag is in september 2013 opgenomen op de Nationale Inventaris Immaterieel Cultureel Erfgoed.^[8]

3 Viering en festiviteiten

Ten tijde van koningin Juliana werd op 30 april een defilé gehouden. De gehele koninklijke familie stond op het **bordes van Paleis Soestdijk**. Vele Nederlanders en rijksgenoten liepen langs in de kilometerslange optocht en gaven geschenken, en vooral ook bloemen, waarmee het bordes werd bedekt. 's Morgens liepen schoolkinderen in optocht naar het stadhuis om de burgemeester een **aubade** van patriottische liederen te brengen, afgesloten met het **Wilhelmus**. Daarna werden in vele dorpen en steden traditionele kinderspelen georganiseerd, zoals zaklopen en koekhappen. In veel plaatsen vinden deze twee onderdelen nog altijd elk jaar plaats. De dag werd traditioneel besloten met een **lampionoptocht**. Ook nu nog wordt deze afsluitende lampionoptocht nog op veel plaatsen gehouden, tegenwoordig gevolgd door **vuurwerk**. Op veel plaatsen werden en worden ook festiviteiten voor de oudere jeugd en volwassenen georganiseerd, zoals optredens van pop- en jazzbands.

Koningin Beatrix bezocht tussen 1981 en 2012 op Koninginnedag samen met zo veel mogelijk volwassen leden van de **koninklijke familie** een of (meestal) twee plaatsen in Nederland. De laatste jaren waren dat meestal een (kleine) plaats en een nabije wat grotere provinciestad in dezelfde provincie. In deze plaatsen werd ze door de plaatselijke bevolking ontvangen met speciale vieringen, die vaak de vorm aannamen van demonstraties van ouderwetse dansen en ambachten, en sport- en zangdemonstraties en bijvoorbeeld ook **koekhappen**. Sommige plaatsen staken het geheel in een wat eigentijdser jasje. Koning Willem-Alexander bezoekt op Koningsdag echter maar één plaats.

De traditie wil dat burgers op Koningsdag geen vergunning nodig hebben om op straat te venten. Dit soepele beleid leidt tot uitgebreide vlooiemarkten (de zogeheten **vrijmarkt** of **kleedjesmarkt**). In de praktijk legt een burgemeester uit veiligheidsoverwegingen de verkoop van bijvoorbeeld voedsel en drank nog wel eens aan banden.

Tevens worden er op veel plaatsen uitgebreide openluchtfesten gehouden. Vooral **Amsterdam** staat bekend om zijn grote **vrijmarkt** en trekt elk jaar meer dan een half miljoen bezoekers. Behalve Amsterdammers zelf zijn er ook vele duizenden bezoekers uit de rest van het land en een groot aantal buitenlandse bezoekers. Voor veel toeristen is **King's Day** een van de belangrijkste evenementen van het jaar in Amsterdam.

Omdat Koningsdag een nationale feestdag is, en dus voor

veel mensen een vrije dag, grijpen veel mensen de kans aan om dan uit te slapen en de voorafgaande avond uit te gaan. Deze avond voor de Koningsdag wordt ook wel **Koningsnacht** (voorheen **Koninginnenacht**) genoemd. In Den Haag heet deze nacht **KoningsNach** (zonder t, voorheen **KoninginneNach**) en in Rotterdam wordt deze nacht de **Nacht van Oranje** genoemd (gevierd in Ahoy). In Apeldoorn en omstreken staat deze nacht bekend als **Prinsennacht** en wordt juist de nacht ná Koningsdag **Koningsnacht** genoemd.

Aan de vooravond van Koningsdag worden de **koninklijke onderscheidingen** uitgereikt. Is de dag voor Koningsdag een zondag, dan gebeurt dat op de laatste vrijdag voor Koningsdag, dus op de dag van de Koningssspelen. Voorheen gebeurde dat dan op de zaterdag ervoor, dus op 28 april.

Op de laatste vrijdag voor Koningsdag vinden sinds 2013 de Koningssspelen plaats. Dit is een sportdag op scholen, waarbij elke school zelf mag bepalen hoe deze ingevuld wordt. Aan het begin van deze dag wordt op elke school een Koningsontbijt geserveerd. Koning Willem-Alexander geeft op een van de scholen het startsein voor de sportdag. Hierna volgt een massale warming-up op een speciaal voor de gelegenheid geschreven lied van **Kinderen voor Kinderen**. Dit lied komt later in het jaar ook op het album van **Kinderen voor Kinderen** te staan.

4 In de volkscultuur

- **Jules de Corte** nam in 1958 een lied op over het feest, met de titel **Koninginnedag**.

5 Bezochte dorpen en steden

5.1 Door koningin Beatrix



- -
- Overzichtskaart met alle door koningin Beatrix bezochte dorpen en steden van 1981 t/m 2012.

5.2 Door koning Willem-Alexander



- -
 -
- Overzichtskaart met alle door koning Willem-Alexander bezochte dorpen en steden.

6 Externe links

- [Koninginnedag vroeger en nu](#)
- [30 april 1980](#)



Beelden van Koninginnedag in Amsterdam op 31 augustus 1932.

7 Tekst-en beeldbronnen, medewerkers, en licenties

7.1 Tekst

- **Koningsdag (Nederland)** *Bron:* [https://nl.wikipedia.org/wiki/Koningsdag_\(Nederland\)?oldid=45257916](https://nl.wikipedia.org/wiki/Koningsdag_(Nederland)?oldid=45257916) *Bijdragers:* Andre Engels, Patrick, Amarant, Fransvannes, Jcwf, Pieter~nlwiki, Ellywa, Looxix~nlwiki, Romaine, SanderSpek, LennartBolks, Jeroen, Argus~nlwiki, Falcongj, Puckly, Waerth, Serassot, HooftBot, Advance, Robbot, McDutchie, Kattenkruid, RobotE, Bob.v.R, Siebrand, Dinsdagskind, Rasbak, Henk van Haandel, Taka, DeVrolijkeSchrijver, Michiel1972, HenkvD, Quistnix, Guanabot~nlwiki, RJB, Joep Zander, JePe, Ilse(a), Ronn, Steinbach, Jcb, Mixcoatl, Oliphaunt, Dolfy, Effeietsanders, Rex, Wikix-oud, Robert Prummel, Bart Versieck, DirkvDM, Svenski, Gpvosbot, Dimitri, Gaung, RoboRex, Husky, BotEmpoor, Peter b, Brabo, China Crisis, D Rahier, Tuvic, RonaldB, Meijers, Eve, Maarten1963, Quichot, Troefkaart, Carolus, Wasily, Agency, Erik, Migdejong, Hans M., Looi, Habbie, Maniago, Kleuske, Eriksw, Gerbennn, Ninane, Canid , Zanaq, Jeronimus72, SanderK, Josq, Sonty567, Robb, Clausule, Emmelie, Roelzzz, Perijn, Fontes, Halandinh, Wenceslas, Mexicano, Simeon, DennisPeeters, EdBever, Wikiklaas, Mbch331, Ischa1, Lex vB, SieBot, Thijs!bot, Edwinb, Aiko, Erik Baas, Hajo, Tukka, DG~nlwiki, JethroT, Adam P, Escarbot, Erik1980, Pe1pbu, Magere Hein, Ciell, Paul B, Vis met 1 oog, Wtje, Knudde Kjell, Iionamay, P.mielen, Basvb, Renuus!, Belsen, MoiraMoira, BotteHarry, CrazyPhunkbot, Ken123, Uiterwaal,remco, Florrat, Look Sharp!, Wouterjanss, WarddrBOT, Skuipers, YewBowman, TXiKiBoT, Lymantria, Grashoofd, Handige Harrie, Afhaalchinese, Japiot, KKoolstra, Mjbahallo, Bic, TaalVerbeteraar~nlwiki, 3wisemen, Miho, Arch (hernoemd), Sander1453, SuzannaQ, Mar(c), Koek-trommel, Knillis, Frank0765, Pieter2, Wutsje, Richardkiwi, Martijnbart, TahR78, Zorrobot, Peaceflower, GrouchoBot, ArjanH, Dust-Spinner, Spoorjan, Nederduivel, Velocitas, Jarii94, Alexbot, Yaroslav Blanter, Hobbema, AshleyMotownGL, Arnd~nlwiki, Rico22, Henk Obee, Veronica538, EvilFreD, JurgenNL, Broadbot, LadyMerle, Pompidom, Dqfn13, Luckas-bot, MystBot, MrBlueSky, Goudsbloem, Mezelf14, Japiobot, Samben, Hoopje, ArthurBot, Mathonius, Xqbot, Saschaporsche, LucienBOT, Pompidombot, Spraakverwarring, Jordumus2, RomaineBot, Rallybreuer, Hannolans, Iceandsnow, Trijnstel, Dmpvd, Wiki13, TBloemink, Woodcuttery, JurriaanH, ErikvanB, Wester, DennisPeetersBot, MexicanoBot, Mmeijeri, EmausBot, DWiki2, VR-Land, Bonaber, FeyBart, Tjibbe I, Kulter20, Wikitanvir-Bot, ChuispastonBot, Paul Brussel, 190Christian, Bakel123, Leo db, Wim Nobel, Francilienbot, Bas vos, OnlyRens, Frankssel, Stijnsation, Stef1999, KafiRobot, Patterpstra, Maarten Rail, Troedeboer, Aggie2, Addbot, Atsje, Raykygrou0, Finishing Touch, Juizy, MatthijsWiki, Wwian1, Wikiwerner en Anoniem: 165

7.2 Beelden

- **Bestand:Amsterdam'}}**s_Canals.jpg *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/43/Amsterdam%27s_Canals.jpg *Licentie:* CC BY-SA 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Carmelrmd
- **Bestand:Anefo_911-2043_De_koninklijke.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f2/Anefo_911-2043_De_koninklijke.jpg *Licentie:* CC BY-SA 3.0 nl *Bijdragers:* Nationaal Archief Fotocollectie Anefo *Oorspronkelijke artiest:* Nationaal Archief, Den Haag, Rijksfotoarchief: Fotocollectie Algemeen Nederlands Fotopersbureau (ANEFO), 1945-1989 - negatiefstroken zwart/wit, nummer toegang 2.24.01.05, bestanddeelnummer 911-2043
- **Bestand:Beatrixwoudrichem2007.jpg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/5/52/Beatrixwoudrichem2007.jpg> *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Looi
- **Bestand:Commons-logo.svg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/4a/Commons-logo.svg> *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* This version created by Pumbaa, using a proper partial circle and SVG geometry features. (Former versions used to be slightly warped.) *Oorspronkelijke artiest:* SVG version was created by User:Grunt and cleaned up by 3247, based on the earlier PNG version, created by Reidab.
- **Bestand:Flag_of_Aruba.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/f6/Flag_of_Aruba.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* <http://www.vexilla-mundi.com/aruba.htm> *Oorspronkelijke artiest:* ?
- **Bestand:Flag_of_Cura ao.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/b/b1/Flag_of_Cura%3%A7ao.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* ? *Oorspronkelijke artiest:* ?
- **Bestand:Flag_of_Sint_Maarten.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/d/d3/Flag_of_Sint_Maarten.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* SVG source for the coat of arms is from File:Coat of arms of Sint Maarten.svg, with background colors and dimensions hand-drawn per previous versions. *Oorspronkelijke artiest:* User:Shervinafshar, based on work of User:Washiucho. Earlier non-PD versions by User:SiBr4, User:Fry1989, and User:Andrws.
- **Bestand:Flag_of_the_Netherlands.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/20/Flag_of_the_Netherlands.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Zscout370
- **Bestand:Koningsdag Graft-De Rijk_20140426.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/f/fa/Koningsdag_Graft-De_Rijk_20140426.jpg *Licentie:* CC BY-SA 3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Erik
- **Bestand:Netherlands_location_map.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/4/48/Netherlands_location_map.svg *Licentie:* CC BY-SA 3.0 *Bijdragers:* own work, using
 - United States National Imagery and Mapping Agency data
 - World Data Base II data*Oorspronkelijke artiest:* Lencer
- **Bestand:NI-Koninginnedag-article.ogg** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/3/3d/NI-Koninginnedag-article.ogg> *Licentie:* CC-BY-SA-3.0 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Jcb at nl.wikipedia
- **Bestand:Oranjefeestvreugde_in_Amsterdam.ogg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8a/Oranjefeestvreugde_in_Amsterdam.ogg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* OpenBeelden *Oorspronkelijke artiest:* Polygoon Hollands Nieuws
- **Bestand:Red_pog.svg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0c/Red_pog.svg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Andux

- **Bestand:Viering_Koninginnedag_in_1922_te_Utrecht_in_het_Oranjepark.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8f/Viering_Koninginnedag_in_1922_te_Utrecht_in_het_Oranjepark.jpg *Licentie:* Public domain *Bijdragers:* HUA, catalogusnummer 220482 *Oorspronkelijke artiest:* unknown/onbekend
- **Bestand:Vista-kmixdocked.png** *Bron:* <https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/2/22/Vista-kmixdocked.png> *Licentie:* GPL *Bijdragers:* ? *Oorspronkelijke artiest:* ?
- **Bestand:Vondelpark_-_Koninginnedag_2007.jpg** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/6/6c/Vondelpark_-_Koninginnedag_2007.jpg *Licentie:* CC BY-SA 2.5 *Bijdragers:* Eigen werk *Oorspronkelijke artiest:* Dirkvdm
- **Bestand:Vrijmarkt_Den_Haag_Koninginnedag_30_april_2005.JPG** *Bron:* https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/c/c8/Vrijmarkt_Den_Haag_Koninginnedag_30_april_2005.JPG *Licentie:* CC-BY-SA-3.0 *Bijdragers:* ? *Oorspronkelijke artiest:* ?

7.3 Content license

- Creative Commons Attribution-Share Alike 3.0